

Hart
voor **West**

Jaarverslag
Hart voor West
2024

Inleiding

Daar loopt ze het water in ... Lydia. In verband met haar islamitische achtergrond gebruiken we een schuilnaam. Ze is een jonge vrouw die vastbesloten is om een nieuw leven te beginnen. Ze heeft veel meegemaakt, kent veel duisternis in haar leven. Maar vandaag belijdt ze haar geloof in het Licht van de wereld, Jezus Christus. Later vertelt ze over dit moment: “Terwijl ik het water in liep, flitste mijn hele leven door mijn gedachten, net als je wel eens hoort van mensen die denken dat ze gaan sterven. En dat was ook zo. Mijn hele oude leven is gestorven, en ik mocht opnieuw beginnen.”

Doopdiensten als deze zijn hoogtepunten in onze christengemeente Hart voor West. Maar er is veel meer te vertellen. Ook 2024 was weer een veelbewogen jaar. Regelmatig zeg ik: “Er zijn genoeg teleurstellingen om afhankelijk te blijven van onze God, en er zijn genoeg hoogtepunten om de moed er in te houden.”

Hart voor West is een pioniersplek, die mee doet aan de landelijke leerbeweging Pionieren van de PKN. Als dit jaarverslag verschijnt, is de pioniersreis bijna ten einde; in 2025 wordt het tweede traject afgerond. De pioniersreis bestaat uit zes inhoudelijke onderdelen. Deze onderdelen vormen de structuur voor dit jaarverslag. Veel leesplezier!

Cees van Breugel
Voorganger Hart voor West

2024 in vogelvlucht

Het jaar is een jaar van **groei**. We merken dat met name in de vieringen. Er kunnen ongeveer 70 mensen in onze zaal. Als we de kinderen meetellen, komen we regelmatig aan dit aantal. In de loop van het jaar wordt besloten om tijdens de preek de kleine kinderen op een andere plek in het gebouw op te vangen. Verder bezinnen we ons wat we moeten doen als deze groei doorzet. We leggen dit 'luxe-probleem' in de handen van onze God en hopen daar in 2025 een beslissing in te nemen.

Hoogtepunten in een christelijke gemeente zijn altijd de bijzondere **vieringen**. In 2024 zijn er drie doopvieringen. Tweemaal wordt een kind uit de gemeente gedoopt: Leo Gunnink in februari en Otim Okello in juli. In oktober is er een doopdienst waar een moeder en een dochter worden gedoopt die een islamitische achtergrond hebben. Verder wordt vijf keer de maaltijd van de Heer gevierd. Dit jaar gebeurt dit voor het eerst in samenwerking met Stichting Ontmoeting, waar we een partnerschap mee hebben. De bezoekers van de diensten van Ontmoeting kunnen deelnemen aan onze vieringen. Ook gaan beide voorgangers van onze gemeente enkele keren voor in de diensten van Ontmoeting.

Een hoogtepunt is verder het **Hart-weekend** wat we houden in september in Oisterwijk. Met ongeveer 60 personen genieten we van een mooie mix van ontspanning en bezinning. Deze weekends zijn altijd weer momenten waar we een sterke verbinding ervaren en voelen dat we één familie zijn.

Onderonsje tijdens ons Hart-weekend

Een hoogtepunt bij de diaconale organisatie Thuis in West is de opening van **ZIJN huiskamer**, een nieuwe vestiging van ons werk in het Nieuwe Westen. Deze plek is ontstaan in een samenwerking met de gebedsbeweging 24/7 Prayer. Voorlopig is de insteek diaconaal. We hopen hier op termijn ook activiteiten van Hart voor West te organiseren.

Er zijn ook verdrietige momenten in 2024. Eén van onze leden verlaat de gemeente zonder zich bij een andere gemeente aan te sluiten. Er zijn twee **sterfgevallen** van mensen die betrokken zijn bij Hart voor West. In maart overlijdt William Venloo op de leeftijd van 80 jaar. In augustus overlijdt Cor van der Most op de leeftijd van 86 jaar. Onze evangelist mag op beide uitvaarten het woord van God delen. Dat gebeurt ook bij een andere begrafenis van een bejaarde mevrouw uit de wijk.

We proberen ook met enige regelmaat een viering te houden met een **cultureel accent**. In 2024 houden we voor het eerst een Kaapverdise viering waarin muziek uit die traditie is, en een voorganger die in het Portugees preekt en wordt vertaald naar het Nederlands. Verder wordt in november weer een Surinaamse viering gehouden. Regelmatig is er een 'Doe-viering' waarin na een korte preek het thema wordt verwerkt in allerlei werkvormen.

Een christengemeente wil het goede nieuws niet voor zichzelf houden. Dit jaar is er in diverse kerken een roepingenzondag, en ook bij Hart voor West. Ons gebed is dat Hart voor West een **zendende gemeente** mag worden en iemand mag uitzenden naar een andere plek. Op dit moment is dat nog niet aan de orde. Daarom hebben we besloten om een zendeling te 'adopteren'. Het gaat om Jara, die in het Midden-Oosten werkzaam is als tentenmaker.

We zijn een **lerende gemeenschap**. Dit jaar valt in de capaciteitsopbouw de nadruk op een training van de Stichting Alongsiders. Deze stichting heeft als visie dat elke jongere een oudere 'broer of zus' nodig heeft om het geloof te leren ontdekken. We leren hoe we contacten kunnen leggen met jongeren én met ouderen, en hoe we het goede nieuws van Jezus kunnen delen met anderen.

We zien met dankbaarheid terug op 2024 als een jaar waarin we rijk gezegend zijn door de God die ons geroepen heeft. We zien meer en meer dat Hart voor West een plek van hoop is in een stad vol duisternis, een plek waar mensen thuis mogen komen en nieuw perspectief in hun leven mogen ontdekken.

“Hart voor West voor mij een gastvrije spirituele leerschool; ik zie hier het evangelie praktijk worden..”

Maart-Jan

VIERVoudIG LUISTEREN

Om te gaan pionieren moet je je eerst oefenen in luisteren. En wel luisteren in vier dimensies! Dit helpt bij het ontwikkelen van een open en ontvankelijke basishouding tijdens de hele reis. Het belangrijkste doel van viervoudig luisteren is richting bepalen voor je pioniersplek. Het helpt je om te onderscheiden waar het op aan komt. Door goed te luisteren zoek je aansluiting bij Gods missie in de omgeving. We luisteren allereerst naar God, vervolgens naar de context, naar het team en naar de bredere kerk.

(Website pioniersbeweging PKN)

Luisteren naar God

We geloven dat de Heere God ons Hart voor West heeft gegeven en dat Hij deze plek heeft gewild. Door de crisis heen hebben we ons gebouw en onze gemeenschap van Hem ontvangen. Dat was een luisterproces. En dat luisterproces blijft nodig, als het gaat om verdere strategische stappen en als het gaat om de inhoud van de prediking. Hoe geven we dit luisteren vorm bij Hart voor West? Dit doen we allereerst door veel aandacht te geven aan gebed. Op een andere plek in dit jaarverslag wordt dit uitgebreid toegelicht. Door de jaren heen hebben we geleerd om alles wat we doen eerst bij God te brengen. Start de Alphacursus? Dan gaan we eerst een **gebedsavond** houden waarin we bidden of God mensen op ons pad zal brengen. Hebben we een heidag? Dan willen we eerst als team en als bestuur de tijd nemen om naar God te luisteren door allemaal persoonlijk stil te worden voor Hem.

Gebedsavond bij Hart voor West

Naast bidden leggen we de nadruk op een leven wat gevoed is door het lezen van de Bijbel, Gods kompas voor ons dagelijkse leven én voor het nemen van belangrijke beslissingen. Er zijn diverse leesgroepen actief, en bij de vragen die op ons af komen, proberen we altijd de vraag te stellen: “Wat zegt de Bijbel hier over?”

Luisteren naar de context

God heeft ons een plek gegeven in Rotterdam-West. Dit is een wijk die in het verleden echt een achterstandswijk genoemd kon worden. De situatie is sterk verbeterd. Toch is er nog steeds veel kwetsbaarheid. In onze buurt zijn veel coffeeshops, er is prostitutie, er zijn regelmatig aanslagen en we merken dat de jongeren in de wijk het zwaar hebben door relatieproblematiek. Elke twee jaar maken we een nieuwe **contextanalyse** van de wijk Middelland waarin we werken. En dat levert soms

verrassingen op. Zo zijn de indicatoren voor de kwaliteit van leven in onze wijk in de afgelopen jaren significant gestegen. We letten ook op de aangrenzende wijken: het Oude Westen en het Nieuwe Westen. Deze wijken zijn vergelijkbaar qua bevolking en voorzieningen, maar blijven achter als het gaat om kwaliteit van leven. Van daar uit is ons verlangen gegroeid om ook in die wijken uit te reiken met Woord en Daad. Luisteren naar de wijk doen we ook door altijd weer met wijkbewoners in gesprek te gaan en een luisterhouding zonder oordeel te ontwikkelen. Zo leren we met elkaar wat de mensen in de wijk beweegt, en hoe we hen mogen dienen.

Luisteren naar het team

Het team van Hart voor West is heel divers, en daar zijn we heel blij mee. De een heeft talenten voor jongerenwerk, de ander is meer toegerust voor pastoraat, een derde is praktisch ingesteld en kan goed zorgen voor groepen. In de loop van de jaren zijn we op elkaar ingespeeld. Om niet alleen maar bezig te zijn met het leven van elke dag, trekken we ons een paar keer per jaar terug als team om na te denken over beleid. Dat gebeurt elk jaar op een landelijke bezinningsdag van de Pioniersbeweging. En verder is er in het voorjaar altijd een **heidag**, waar we samen met de collega's van Thuis in West nadenken over ons gezamenlijke beleid.

Heidag met het team

Behalve met het team wordt dit jaar ook een heidag georganiseerd met het bestuur. Daar wordt onder andere gesproken over de rol die het bestuur heeft in onze organisatie, en wat 'goed bestuur' inhoudt. Om het team verder te brengen, wordt veel aandacht besteed aan capaciteitsopbouw. Dit jaar zijn er de volgende trainingen:

- Een training van de stichting **Alongsiders** helpt leden van onze gemeenschap om contact met jongeren te leggen, het leven met hen te delen en op een eenvoudige manier het evangelie over te dragen.
- Twee teamleden volgen een weekend rondom **gebedspastoraat** en bezoeken ook een landelijke terugkomdag over dit thema.

Luisteren naar de bredere kerk

Onze gemeenschap is geen eiland, maar wil graag luisteren naar en leren van andere geloofsgemeenschappen. Allereerst is dat de ICF van Rotterdam-Zuid. De predikant van deze gemeente, ds. Coen Legemaate, is een gewaardeerde adviseur voor ons werk. Verder werken we graag samen met andere kerken en geloofsgemeenschappen in de wijk. We noemen de volgende gemeenschappen:

- Met de **RK kathedraal** is regelmatig contact; ze zijn betrokken bij de Week van Gebed en soms verwijzen we naar elkaar door.
- De Chinese Gemeente **Rong Yao** houdt diensten en gebedsbijeenkomsten in ons gebouw. Onze voorgangers gaan geregeld voor in hun diensten en we hebben regelmatig overleg.
- Er is nauwe samenwerking met **24-7 Prayer**, een organisatie die het gebed in de stad wil aanjagen.

Verder zijn er nog andere partners waar we graag mee samenwerken.

- Met de PKN-gemeente **Het Anker** in Bleiswijk is een partnerschap ontstaan. Deze gemeente steunt ons financieel en materieel. Ook levert de gemeente regelmatig menskracht, en bezoeken leden onze vieringen. Omgekeerd geeft Hart voor West in Bleiswijk toerusting rondom missionair zijn.
- De gemeente **ICF-Noord** heeft overlap met ons werkgebied, en grotendeels hetzelfde dna als Hart voor West. Er is regelmatig afstemming, en de voorgangers spreken bij elkaar in de gemeente.
- Het **Deputaatschap Evangelisatie** van de CGK begeleidt ons als pioniersplek.
- De landelijke **leerbeweging Pionieren** levert kennis en adviezen voor de ontwikkeling van onze pioniersplek.
- We zijn lid van de **Vereniging van Religieuze Leefgemeenschappen**. Met deze vereniging wisselen we kennis en ervaring uit op het gebied van leven in een community.

“Hart voor West betekent voor mij een plek waar ik mezelf kan zijn en kan groeien in mijn geloof door de mensen om mij heen.”

Sanne

We zijn dankbaar voor alle vruchtbare contacten en zien dat Hart voor West behoorlijk geworteld is in de bredere kerk.

LIEFHEBBEN EN DIENEN

In de christelijke traditie zijn begrippen als liefhebben en dienen volstrekt normaal. Oneerbiedig gezegd, ze horen bij de inventaris van de kerk. Maar die vanzelfsprekendheid kan er wel voor zorgen dat we niet echt meer nadenken over de vraag wat beide werkwoorden nu eigenlijk behelzen. Je zou kunnen zeggen dat het begrippen zijn die je niet te snel moet willen omarmen. Ze vragen om onderzoek en zelfonderzoek. Wat is in deze situatie liefhebben en dienen? Wat is h er dienst? En wat vraagt dat dus n  van mij, van ons?

(Website pioniersbeweging PKN)

Diaconaat naar binnen

De Heere Jezus toonde zijn liefde in woord en in daad. Meestal begon Hij met de daad. Hij genas mensen, gaf hen eten, troostte hen en zocht hen op waar ze waren. Zo mogen we in onze gemeenschap iets van Jezus naar elkaar laten zien. In een zegen die we soms naar elkaar uitspreken bij Hart voor West, staan deze woorden: *‘Dat we mogen zien het gelaat van Christus in een ieder die ons zal ontmoeten, en dat een ieder die ons ontmoeten zal het gelaat van Christus in ons zien zal.’* Zo is er diaconale zorg voor elkaar binnen de gemeenschap. Bij verdriet willen we elkaar troosten, bij ziekte willen we voor elkaar zorgen, als er financiële problemen zijn kunnen we bijspringen vanuit onze bescheiden diaconale kas. Zo zijn we een **zorgende gemeenschap** waar we bij elkaar thuis mogen komen.

Diaconaat naar buiten

De wijk waarin we wonen en werken, is behoorlijk kwetsbaar. We komen verslaving tegen, er is prostitutie, er is relatieproblematiek, er is armoede en er is eenzaamheid. Juist in deze context kunnen we aan de mensen iets van Jezus laten zien. Soms zeggen we grappend tegen een gevestigde kerk: *“Onze gemeente is tien keer zo klein als jullie gemeente, maar onze diaconie is tien keer zo groot als die van jullie.”* En dat klopt in de praktijk. Om het diaconaat naar buiten gestalte te geven, is de **buurtorganisatie Thuis in West** opgericht.

Inlooppreekuur bij Thuis in West

Wekelijks zijn er tal van activiteiten, die beschreven worden in het jaarverslag van deze organisatie en daarom hier niet genoemd worden. Denk aan een ouderensoos, een taalcursus, een kinder-speelclub en een inloopspreekuur voor mensen die een formulier ingevuld willen krijgen.

Met een professioneel team, meer dan 100 vrijwilligers en steun vanuit de gemeente Rotterdam is Thuis in West uitgegroeid tot een belangrijke speler in de wijk. We benadrukken altijd dat we bij Thuis in West werken vanuit christelijke inspiratie, maar dat iedereen welkom is. Diaconaat is in zichzelf waardevol. In de praktijk blijkt dit te werken. Jaarlijks komen meer dan 2000 unieke personen over de vloer. Een deel van hen raakt door de relatie geïnteresseerd in de activiteiten van Hart voor West.

Diaconaat verder weg

Een kleine kerkelijke gemeenschap als Hart voor West kan heel weinig betekenen voor wereldwijd diaconaat. Toch is het ons verlangen om hier aandacht aan te geven. In de vieringen wordt gebeden voor de nood in de wereld. Regelmatig collecteren we voor een diaconaal doel, dichtbij of verder weg. Ook in de prediking is regelmatig aandacht voor de nood in de wereld. Op deze manier mogen we een klein steentje bijdragen aan de nood van onze naaste verder weg. Zo werken we ook aan het bewustzijn van deze nood bij onze leden.

Regelmatig collecteren we voor diaconale doelen

COMMUNITY OPBOUWEN

In de missionaire pioniersreis staan relaties centraal. We luisteren en zoeken naar wegen om mensen te dienen vanuit wat we zelf hebben ontvangen. We delen Gods liefde voor mensen met anderen. Gaandeweg kan er dan een gemeenschap groeien waar mensen welkom zijn, zich thuis voelen en samen optrekken. Binnen die gemeenschap kan vervolgens ruimte ontstaan om meer te ontdekken over God.

De cultuur van de Bijbel is niet individualistisch. God is uit op relatie, en je zou zelfs kunnen zeggen: God is relatie. We omschrijven God als drie-in-Eén: Vader, Zoon en Geest, die telkens naar elkaar wijzen en verwijzen. Zijn wezen wordt wel omschreven als een dans waarin wij worden uitgenodigd mee te doen. Mensen zijn als beeld dragers van God aangelegd op relaties: zonder de A/ander kunnen we niet bestaan, is het leven niet zoals het is bedoeld.

(Website pioniersbeweging PKN)

Het leven delen

Om mensen lief te hebben, moet je ze eerst kennen. Wij geloven dat dit alleen maar echt kan als je zo dicht mogelijk bij de mensen komt. Daarom hoort het bij het dna van Hart voor West om in de wijk te wonen waar de mensen werken. De dragende kracht van onze pioniersplek is de **leefgemeenschap** die in Rotterdam-West is ontstaan. Hoewel de vergelijking op heel veel fronten mank gaat, willen we bij de mensen zijn zoals Jezus bij ons kwam. In de leefgemeenschap wonen mensen die zich geroepen weten om in dit deel van de stad te dienen. Zo is in de afgelopen jaren een community ontstaan waar mensen uit de wijk zich bij hebben aangesloten. Inmiddels zijn er 15 nationaliteiten vertegenwoordigd en zijn we met bijna 100 personen.

In deze gemeenschap mogen we het leven delen. We passen op elkaars kinderen, we schuiven bij elkaar aan tafel, we lenen elkaars auto, we brengen elkaar zo nodig naar het ziekenhuis, en zo worden de relaties steeds dieper.

We vieren de 50^e verjaardag van Mo met een feest op het dakterras

We spreken van bewoners en omwoners. De bewoners wonen in de 9 appartementen in het gebouw dat eigendom is van Hart voor West. Zij hebben een commitment om een dagdeel per week te geven aan ons werk. Met hun talenten verrijken ze het werk in de wijk, en komen ook regelmatig met nieuwe ideeën. Maar ook de omwoners tellen voor 100% mee. We hebben de afgelopen jaren ingezet op **ownership**. We vragen niet zozeer: “Wat kan ik voor u betekenen?”, maar wel: “Wat kunnen we voor

elkaar betekenen.” Zo komen de mensen dichterbij en krijgen ze de kans om ook hun gaven in te zetten. Regelmatig horen we mensen zeggen: “Dit is mijn familie!”

We **vieren** wat er te vieren valt. Een verjaardag, een huwelijk, een diplomering. In onze vieringen danken we voor deze zegeningen, en kinderen van de basisschool krijgen een cadeautje als ze jarig zijn. Dit jaar is er een groot feest als Mo jarig is. Mo woont in de straat en hoort helemaal bij onze community. Al jaren droomt hij van een speenvarken op zijn 50^e verjaardag. En in juni is het zo ver. Met veel bewoners vieren we deze mijlpaal op het dakterras.

De groep is inmiddels te groot om elkaar intiem te leren kennen. Daarom hebben we de groep verdeeld in vier **huisgroepen**, die eens in de twee weken bij elkaar komen. In deze groepen worden levensverhalen gedeeld, wordt de Bijbel opengedaan, worden diepe gesprekken gevoerd en wordt voor elkaar gebeden. Er nemen ook mensen deel aan de huisgroepen die nog geen persoonlijk geloof hebben; dit is voor hen dé manier om te zien wat het evangelie in de praktijk inhoudt, en te leren van de getuigenissen van gelovigen. Eens in de twee jaar wisselen we de samenstelling van huisgroepen.

“Hart voor West betekent voor mij het Woord van God horen en ook zien, want de liefde onder elkaar is hier zeer zeker zichtbaar en voelbaar.”

Mayra

Een huisgroep-bijeenkomst met ‘kaarten op tafel’

Hart-weekend

Als je elkaar echt wilt leren kennen, is het heel goed om uit je gewone leefomgeving te komen en met elkaar een weekend weg te gaan. Dat doen we bij Hart voor West eens in de anderhalf jaar. Het is voor een aantal van onze leden het enige moment dat ze buiten de stad komen. Dit jaar gaan we met elkaar naar het natuurvriendenhuis in Oisterwijk, een prachtige omgeving om te ontspannen. Het is geweldig om te zien hoe iedereen geniet.

De jongste gast is nog geen jaar, de oudste is 80-plus. En allemaal genieten ze helemaal op hun eigen manier. Er worden spellen gedaan, er wordt lekker gegeten, we maken een wandeling in de omgeving en er zijn veel gesprekken tussen de bedrijven door. Een happening is de medaille die rondgaat voor bijzondere verrichtingen. Bij elke maaltijd mag deze uitgereikt worden door degene die hem in bezit heeft.

Creatieve bezinning tijdens het Hart-weekend

Naast alle gezelligheid is er ook volop ruimte voor bezinning. Er zijn Bijbelstudies, er is een viering op zondag, en er is veel gelegenheid om diepere geloofsgesprekken te hebben. Zo is het Hart-weekend een prachtige kans om de community op te bouwen in de diepte.

We vinden het waardevol dat bij dit weekend ook niet-gelovigen en anders-gelovigen aansluiten. Ze kijken zo intensief naar binnen in een **christelijke gemeenschap**. Ze zien dat ook daar wel eens een conflict kan ontstaan, en hoe het opgelost wordt. Ze proeven de onderlingen liefde en worden daar in meegenomen. Eén van de gasten zegt zonder aarzelen: “Het weekend van Hart voor West is de mooiste vakantie in heel mijn leven!”

Pastoraat

Er is heel veel gebrokenheid in de wijk waarin we leven, en ook in onze gemeenschap zijn behoorlijk veel mensen die een 'rugzak' met zich meetersen. Juist als je met de meestal open Rotterdammers de 'kaarten op tafel legt', kom je er achter dat iederéén een rugzak heeft. En wat is het goed om die rugzak niet dicht te laten alleen verder te sjouwen, maar hem open te maken en de last te delen. Omdat we tussen de mensen wonen en intensief met hen meeleven, is er met velen van hen vertrouwen ontstaan. We zien dat ze vrij snel hun leven delen. Alleen al door te luisteren naar levensverhalen gebeurt er veel. We noemen dit **onderling pastoraat**, wat plaatsvindt in de één op één contacten en in de huisgroepen. Het is mooi dat hier alle ruimte voor is. Daarnaast is er het meer officiële pastoraat waarbij de voorganger of een teamlid één of meer gesprekken heeft.

Voor mensen die meer nodig hebben, is er **gebedspastoraat**, een intensieve vorm van begeleiding, waarbij iemand zijn of haar leven openlegt en we met elkaar wonden, zonden, bindingen en occulte machten verkennen en aan het licht brengen. Dit is een langdurig traject met een aantal gesprekken, maar wel met een zeer helende werking. In de loop van de jaren is op deze manier aan tientallen mensen hulp verleend, en een aantal van hen heeft via dit traject het geloof leren kennen.

GELOOFSLEVEN ONTDEKKEN

Mensen die elkaar beter leren kennen, worden nieuwsgierig naar wat de ander drijft. Als mensen bij een pioniersplek iets proeven van een oprecht leven met God, een christelijke manier van leven, dan willen zij daar misschien meer van weten. Daarom bied je als plek mogelijkheden waardoor mensen op een laagdrempelige en passende manier geloofsleven kunnen ontdekken. Mensen die vanuit geloof willen gaan leven, help je daarna(ast) verder op die weg. Terwijl je hiermee bezig bent, merk je dat je zelf ook nog veel te ontdekken hebt. Het is dus een gezamenlijke ontdekkingstocht!

(Website pioniersbeweging PKN)

Ontdekken

Een mooie manier om het geloof te ontdekken is de **Alphacursus**. We geven deze al jaren. Dit jaar zijn er ongeveer 6 cursisten voor de startcursus. Voor de vervolgcursus zijn er ongeveer 10 cursisten. We gebruiken het curriculum van de Alphacursus en ook een deel van het materiaal. Maar het wordt behoorlijk aangepast met het oog op onze doelgroep. Vaak is de taal een belemmering om de Alphacursus goed te kunnen volgen, en ook inhoudelijk wijken we soms af van wat deze cursus biedt. Belangrijk is dat elke bijeenkomst gestart wordt met een maaltijd. Dit werkt enorm verbindend.

In een serie van ongeveer 10 avonden wordt de leer van de Bijbel verkend met een heel diverse groep mensen. Er zijn twee mensen bij met een islamitische achtergrond, er zijn ook mensen die zonder geloof zijn opgegroeid. De gesprekken gaan diep. Alle vragen mogen gesteld worden. Het programma van een avond kan soms omgegooid worden omdat de cursisten daar behoefte aan hebben.

Deelnemers van de Betacursus

Voor mensen die de Alphacursus één of twee keer hebben gevolgd, is er de **Betacursus**. Dit jaar worden in deze cursus gelijkenissen van Jezus behandeld. We gebruiken de methode van storytelling. Het gedeelte wordt tweemaal gelezen. Daarna gaan de cursisten het Bijbelgedeelte navertellen. Het is verrassend hoeveel dit oplevert. In de volgende fase gaan de cursisten leren hoe het gedeelte toegepast kan worden in het leven van een christen.

In een uitgebreide slotsessie op een zaterdag komen alle cursisten bij elkaar. Samen kijken we wat de cursus heeft opgeleverd, en wat verdere mogelijkheden zijn binnen Hart voor West. Veel van de cursisten blijven Hart voor West bezoeken.

Jeugdwerk

Al vanaf het eerste begin van Hart voor West is er een **Kinder-Bijbel-Club**. Op woensdagmiddag komen de kinderen eens in de twee weken bij elkaar om te luisteren naar een Bijbelverhaal, een objectles en samen creatief bezig te zijn. De club heet Schatgravers en is behoorlijk populair. Er komen vaak meer dan 25 kinderen op af. De meesten komen uit een gezin wat ongelovig of andersgelovig is. Het is intensief werk omdat de spanningsboog van de kinderen vrij laag is. Tegelijk is het geweldig mooi werk; de kinderen zijn gemotiveerd om te komen en doen over het algemeen goed mee. Een prachtige kans kregen we toen ons team werd gevraagd om het Paasevangelie te delen met 350 kinderen van de Mariaschool.

Schatgravers

Bijzonder is dat er bij Hart voor West in de loop van de jaren ook een jongerenclub is ontstaan die voortkomt uit ons kinderwerk. Bij **Youth4Life** komt een groep tieners samen, eens in de twee weken, om de Bijbel te bestuderen. De opkomst is wisselend, de kwaliteit van de avonden is hoog. Het lukt de jongeren om zich langere tijd te concentreren op een Bijbelgedeelte. Het is mooi om deze jongeren geestelijke voeding mee te geven in de hoop dat God het zaad laat ontkiemen.

Onderwijs

Op diverse andere manieren geven we Bijbels onderwijs om wijkbewoners te helpen om het geloofsleven te ontdekken. Sinds de coronatijd is er de dagelijks **podcast Zout!**, waarin Cees van Breugel een gedeelte uit de Bijbel leest en daar een korte overdenking over houdt. Deze podcast wordt via WhatsApp verzonden naar ongeveer 150 adressen. Inmiddels zijn er bijna 1000 afleveringen ingesproken. Ook wordt meegewerkt aan de podcast 'Nieuwe Start' van de IZB, die voor dezelfde doelgroep is bestemd.

Een activiteit met toenemende belangstelling is **Zin Café**. Dit wordt op woensdag tweewekelijks gehouden na de buurtmaaltijd. Mensen worden uitgenodigd om te blijven voor een goed gesprek. Waren er vroeger ongeveer vijf deelnemers, inmiddels is het gemiddeld aantal uitgegroeid tot vijftien. Vanuit een actueel thema wordt een gesprek gevoerd over zingeving, waarbij ook de Bijbel ter sprake komt. Bijzonder is dat een aantal van de bezoekers niet onze zondagse vieringen bezoekt maar wel bij deze activiteit iets hoort van de Bijbelse boodschap.

Groepen

Diverse groepen zijn met elkaar bezig om geloof handen en voeten te geven. Zo wordt de Bijbel door twee groepen gelezen. Eén groep leest de Bijbel in één jaar door via een vast rooster met toelichting. Een andere groep leest elke dag een Bijbelgedeelte aan de hand van een rooster van Youversion. De groepen hebben contact via een WhatsApp groep.

Twee groepen lezen de Bijbel volgens een vast rooster

Verder zijn er diverse **gebedsgroepen** die regelmatig samenkomen. Er wordt gebeden voor elkaar en voor het werk van Hart voor West en voor andere gebedspunten die met elkaar worden gedeeld. Ook de **Stilte-vieringen** helpen om het geloofsleven te ontdekken. Dit zijn korte liturgische vieringen met een kaars die wordt aangestoken, een kort gebed, een Bijbellezing en tijd om daar over te mediteren. De samenkomst wordt afgesloten met een gebed, een lied en een zegen. Deze vieringen worden op elke werkdag gehouden om 7:15 en 21:45.

In een **leeskring** bestuderen leden van Hart voor West een boek dat te maken heeft met missionaire betrokkenheid of geloofsopbouw. Dit jaar wordt 'Marginaal en missionair' van dr. Wim Dekker besproken. Ongeveer tien leden doen mee met de leeskring.

Na een leeskringavond die onder meer ging over vasten is een deel van de groep tot de overtuiging gekomen dat **vasten** niet optioneel is, maar een wezenlijk onderdeel van het christenleven. Regelmatig wordt gevast, vaak met een concreet doel. Tijdens een vastendag komt de groep samen om met elkaar te bidden.

De regenboog als symbool van Gods trouw over de stad; genomen vanaf ons dakterras

KERK-ZIJN VORMGEVEN

Naarmate bij een pioniersplek meer mensen vanuit geloof willen gaan samenleven, komt de vraag op hoe zij vormgeven aan de 'geloofsgemeenschap'. Op een manier die bij hén past. Je wilt met hen op een nieuwe manier kerk-zijn vormgeven. Het kan zijn dat je uiteindelijk toch uitkomt bij een variant op een bestaande vorm. Maar in eerste instantie wil je dit zoveel mogelijk open laten. Zonder al veel te zeggen over de vorm, moet vooraf dan wel duidelijk zijn wat de essentie van kerk-zijn is.

(Website pioniersbeweging PKN)

Vieringen

Bij onze vieringen klopt het hart van ons werk! Elke zondag worden mensen om 16:00 welkom geheten met een kop koffie of thee en een gezellig gesprek. Om 16:30 begint de laagdrempelige viering, waarin we er naar streven om het zo in te richten dat een nieuwe bezoeker zich snel thuis voelt, en de boodschap kan begrijpen. De meeste zondagen zijn er ook wel mensen die nieuw zijn, en door het jaar heen groeit het gemiddelde bezoekersaantal langzaam maar zeker richting de 60, 70. Als team zijn we in overleg met het bestuur aan het nadenken hoe we hier verder mee moeten gaan.

Doop van Otim Okello

Hoe ziet een **viering** er uit? Iemand leidt de viering, heet iedereen welkom, laat de kaars aansteken en spreekt een kort gebed uit. Eén van de vier muziketeams leidt het zingen; er wordt gezocht naar liederen die begrijpelijk zijn en makkelijk mee te zingen. Regelmatig wordt er een lied gezongen in de taal van één van de bezoekers. Zo zijn er altijd prachtige momenten als Nilton een zelf-gecomponeerd Portugees lied zingt. De geloofsbelijdenis of de tien woorden worden gelezen, er is een kindermoment. En dan is er het moment van de verkondiging. Voorganger Cees van Breugel spreekt bij de helft van de vieringen, Marc de Gooijer doet een kwart. Voor de overige vieringen zoeken we gastsprekers die de taal verstaan.

Dit jaar zijn er enkele **speciale vieringen**. In twee vieringen wordt een baby gedoopt die geboren is in de gemeenschap. In één viering worden een moeder en een dochter met een islamitische achtergrond

gedoopt. Deze laatste viering vindt plaats bij de Kralingse Plas, omdat we de voorkeur hebben om volwassenen te dopen in open water. Het is mooi dat hier ook spontane bezoekers bij aanwezig zijn.

Vijfmaal vieren we het Heilig Avondmaal, we noemen het voor de bezoekers meestal de **maaltijd van de Heer**. Dit jaar is er een samenwerking met Stichting Ontmoeting. De bezoekers van hun diensten zijn ook welkom bij ons, ook bij de sacramenten. Het is ontroerend om hun toegewijde deelname mee te maken. Het aantal bezoekers van Ontmoeting varieert van 1 tot 5.

Verder zijn er dit jaar ook enkele **doe-vieringen**. Er is een korte verkondiging. Daarna is er een keuze om het thema te verwerken. Dat kan creatief zijn, in een Bijbelstudiegroep, in een gebedsgroep of op een andere manier. Na afloop wordt alles teruggekoppeld in de grote groep. We merken regelmatig dat mensen hier enthousiast van worden, met name 'doeners' die een preek lastig vinden om te volgen. Dit jaar is er één korte **prekenserie** over 'Ken je vijand'. In vier preken worden de vijanden van een christen besproken: de duivel, de wereld en ons eigen hart. In een doe-viering wordt de wapenrusting behandeld.

Ook dit jaar organiseert Hart voor West een **paasviering** bij de Kralingse Plas. Met ongeveer 50 christenen uit allerlei kerken vieren we de opstanding van Jezus bij het opkomen van de zon. Er is dit jaar ook aandacht voor de **culturen** in onze gemeenschap. Voor het eerst wordt een Kaapverdische viering gehouden, en ook is er weer een Surinaamse viering.

Gebed

Graag willen we een biddende gemeenschap zijn omdat we geloven dat luisteren naar God hoort bij de essentie van een christengemeente. Gebed krijgt op allerlei manieren vorm. Het kan zomaar spontaan gaan, in een gesprek, dat leden met elkaar in gebed gaan. Maar meestal is het meer georganiseerd. Elke viering en elke andere activiteit bij Hart voor West wordt in gebed voor God neergelegd. Tijdens de activiteiten wordt ook gebeden, samen met de bezoekers. Daarin kan ook gekozen worden voor een open gebed, waarin de bezoekers gelegenheid krijgen om mee te bidden.

Er zijn ook activiteiten die direct gericht zijn op gebed. Zo beginnen en eindigen de werkdagen met een Stilte-viering om 7:15 en om 21:45. We organiseren in onze wijk de **Week van Gebed**, samen met de RK Kathedraal, de organisatie 24-7 Prayer, Stichting Ontmoeting en de zustersgemeenschap van moeder Teresa. Het is een bijzonder voorrecht om een keer binnen te mogen komen in deze gemeenschap, waarin nog minder dan 10 zusters overgebleven zijn die dagelijks bezig zijn om kwetsbare mensen te dienen in woord en daad.

Er zijn twee **gebedsavonden**. De eerste komt op vanuit de ‘nacht van gebed’ die door Open Doors wordt georganiseerd. Deze maakt veel indruk, en we besluiten om nogmaals een gebedsavond voor de wijk te organiseren. Vanuit deze avonden ontstaat het verlangen om ongeveer eens per kwartaal een dergelijke avond te houden.

Een landelijke gebeds-achterban krijgt regelmatig een **gebedsbrief** met concrete gebeds- en dankpunten. Verder wordt op drie plekken in Nederland door groepen voor ons gebeden.

Catechese

Om te groeien in het geloof is gericht onderwijs nodig. Voor volwassen dopelingen wordt doopcatechese gegeven. Dit is maatwerk, soms gebeurt het individueel, soms in een klein groepje. In 2024 ontvingen drie personen deze vorm van catechese van wie er twee gedoopt werden. In de doopcatechese wordt altijd de Apostolische geloofsbelijdenis behandeld, met verder aandacht voor het gezag van de Bijbel, de sacramenten, de uniciteit van het christelijk geloof en dergelijke thema's.

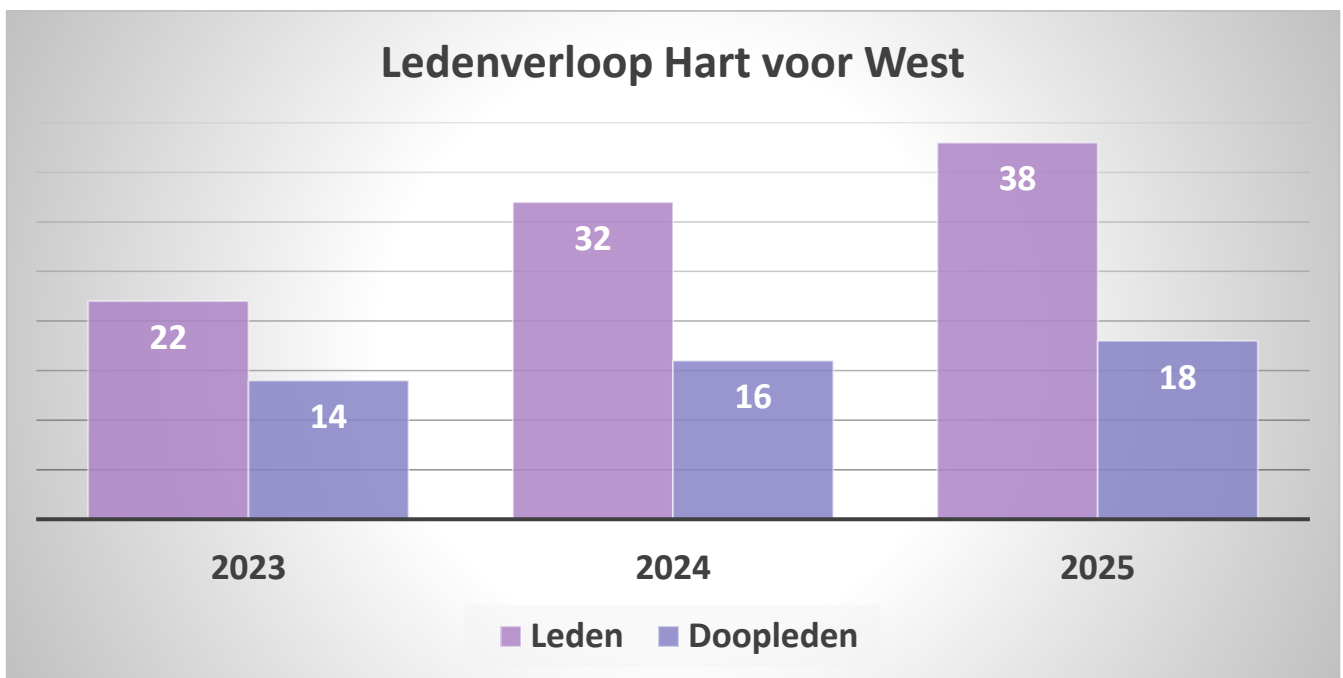
Verder wordt er catechese gegeven aan de jongeren van de gemeente. Met hen is dit jaar ook de Apostolische geloofsbelijdenis behandeld, en daarnaast een samenvatting van de Bijbel onder de titel ‘Gods plan met de wereld’.

We zijn dankbaar dat alle generaties in onze gemeenschap vertegenwoordigd zijn

Ontwikkeling

Hart voor West begon in 2017 als pioniersplek vanuit het diaconale werk wat toen al redelijk was uitgebouwd. Inmiddels zijn we een **zendingsgemeente** binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken. ICF fungeert als moedergemeente. Marc de Gooijer is ouderling in de ICF en heeft als bijzondere opdracht om de verbinding te vormen met Hart voor West. Cees van Breugel is evangelist en is bevoegd om de sacramenten te bedienen. Elk jaar groeit de zendingsgemeente. In de grafiek is het ledenverloop te zien vanaf de instituering in 2023. Per 1 januari 2025 hebben we totaal 56 leden en doopleden.

DOORGAAN EN DELEN

Je bent als pioniersplek al een tijdje onderweg. Waar je aan het begin van de pioniersreis misschien flink kon leunen op support van anderen, komt nu de vraag op hoe de reis op langere termijn kan blijven doorgaan. Is dit mogelijk als bijvoorbeeld de leiders van het eerste uur vertrekken of als financiële ondersteuning die je eerst had minder wordt? Wat is er nodig om vol te kunnen houden? En kun je als pioniersplek zelf ook iets delen? Dit kan door iets met andere kerkplekken of met de hele beweging te delen vanuit je ervaring. En door bij te dragen aan het ontstaan van nieuwe pioniersplekken. Of door misschien zelf een nieuwe pioniersplek te starten.

(Website pioniersbeweging PKN)

Delen

Graag delen we wat we geleerd hebben op de pioniersreis van de afgelopen jaren. Op de foto bij de intro van dit hoofdstuk staat een groep enthousiaste Bijbelschoolstudenten van Cornerstone. Elke jaar komt er een groep op bezoek om geïnspireerd te worden door onze manier van werken. Ook is er jaarlijks een **inspiratiedag** waar we bezoekers uit het hele land uitnodigen om over onze schouders mee te kijken naar ons werk. We leggen de Bijbelse principes achter ons werk uit, we laten de bezoekers in gesprek gaan met leden van onze gemeenschap, we wandelen door de wijk en we genieten van een goede maaltijd. In 2024 is de inspiratiedag volledig volgeboekt en zijn er meer dan 40 bezoekers.

Er zijn meer manieren waarop we onze kennis en ervaring mogen inzetten om anderen toe te rusten. En in elke ontmoeting zitten ook altijd weer leerpunten voor onszelf! Hier een overzicht van de manieren waarop we hebben gedeeld:

- Regelmatig worden de beide voorgangers uitgenodigd om op scholen gastlessen te verzorgen over ons werk. Soms nemen we daarbij ook één van onze bezoekers mee.
- Ook worden we gevraagd bij kerken om **toerusting** te verzorgen. In diensten waarin onze voorgangers voorgaan, komt de missionaire roeping van de gemeente ter sprake.
- Cees van Breugel begeleidt namens het deputaatschap kerken die in zwaar weer zijn en nadenken over een meer missionaire insteek. Dit jaar wordt een traject in Rotterdam-Centrum afgerond en een ander traject in Zeist gestart.
- Arjan Karels loopt dit jaar **stage** vanuit zijn opleiding bij de CGO. Hij is onder meer betrokken bij het kinderwerk en leidt Zin Café. Ook doet hij bezoekwerk. Op deze manier bereidt hij zich voor op het missionaire werk wat hij hoopt te gaan doen in de havens van Rotterdam.
- Via een **nieuwsbrief** houden we onze achterban op de hoogte van het reilen en zeilen van Hart voor West, en geven we inspiratie aan de lezers om op de eigen plek ook missionair bezig te zijn.

Publiciteit

Regelmatig is er ook de kans om in de **publiciteit** te komen. We zoeken die niet bewust, maar als de mogelijkheid zich voordoet, gaan we er graag op in. Dit gebeurt er in 2024:

- In een verslag over de Evangelisatiedag van de HHK wordt de lezing samengevat die Mark en Petra Verhelst gaven. (RD, februari 2024)
- Cees van Breugel wordt geïnterviewd door radio Lansingerland over het werk in Rotterdam en de relatie met Het Anker in Bleiswijk. (maart 2024)

- Gerard Stoop, de directeur van Ontmoeting, geeft in het blad van deze stichting een reflectie op de Avondmaalsviering die hij meemaakte. (Post, juni 2024)
- Cees van Breugel wordt geïnterviewd over Carola Schouten, de nieuwe burgemeester van Rotterdam. (ND, oktober 2024)
- Ariëtte van Breugel wordt geïnterviewd over haar leven in Rotterdam. (Vrouw tot vrouw, oktober 2024)

Doorgaan

Een pioniersplek heeft iets van een onderneming in zich. Het is spannend om er aan te beginnen en te zien of het lukt om 'het hoofd boven water te houden'. Maar áls dat lukt, is er ook altijd de vraag: hoe kunnen we dit vermenigvuldigen? Hoe kunnen we doorgaan op het pad dat we zijn ingeslagen. Ons verlangen is al enkele jaren om ons werk te verbreden naar aangrenzende wijken: het Oude Westen en het Nieuwe Westen. In 2024 lukt dit; we starten vanuit Thuis in West een project in het Nieuwe Westen, samen met 24-7 Prayer, onder de naam **ZIJN huiskamer**. Het is een leuke koffietent waar ook tweedehands kleding wordt verkocht. Deze plek heeft in eerste instantie een diaconale insteek en valt onder Thuis in West. Maar we merken na enkele maanden al effect op ons missionaire werk. Enkele bezoekers van Hart voor West hebben via deze nieuwe plek de weg naar ons gevonden. Mogelijk huren we deze plaats later ook voor missionaire activiteiten.

ZIJN huiskamer aan de Vierambachtstraat

Dit jaar is er voor het eerst een landelijke **Roepingenzondag**, waar in veel gemeenten aandacht wordt gegeven aan de mensen die nodig zijn om het evangelie te verspreiden. Ook bij Hart voor West wordt hier een dienst aan gewijd. Ons verlangen is om iemand uit te zenden die op een andere plek zal dienen als zending. Op dit moment is het nog niet zo ver. Daarom hebben we besloten om in verbinding te gaan met een zending, om zo het bewustzijn van zendingswerk in onze gemeenschap te versterken. De keuze is gevallen op Jara. Zij werkt in het Midden-Oosten als tentenmaker. Onze verbinding geven we op diverse manieren vorm. We collecteren enkele keren per jaar voor het werk. Verder krijgen we regelmatig informatie en bidden we voor haar in onze viering.

Interview met Jara

Wie ben je? *Ik ben Jara, een dertiger die sinds 1,5 jr in het Midden-Oosten woont. Ik heb het verlangen door mijn leven te delen, in contacten iets te kunnen delen van Jezus liefde en vergeving voor iedereen.*

Hoe ziet je dagelijks leven eruit? *Op dit moment ben ik veel tijd kwijt met taalstudie Arabisch. Ik ben recent naar een andere wijk verhuisd en probeer contacten op te bouwen met buurvrouwen en kinderen.*

Wat betekent Hart voor West voor jou? *Ik ben dankbaar dat jullie in gebed verbonden zijn. Heel concreet heb ik de kracht van gebed gezien, toen ook jullie in de nacht van gebed specifiek voor een vrouw hebben gebeden, wat ik had gevraagd. Die nacht kwam Jezus tot haar en nodigde haar uit Hem te volgen. Zo verbindt God ons met hetzelfde verlangen dat Zijn Koninkrijk wordt uitgebreid.*

De volgende stap zou kunnen zijn om een **zelfstandige gemeente** te vormen; dan is een kerkenraad nodig. We hebben in het verleden besloten dat we deze stap graag zetten als het mogelijk is om een kerkenraad te vormen waarin de context waarin we werken vertegenwoordigd is. Zo ver is het op dit moment nog niet. Daarom blijven we in de nabije toekomst een zendingsgemeente onder de hoede van de ICF, en werken aan verdere groei.

Om verder te komen is een leerhouding belangrijk. Elk jaar formuleren we enkele leervragen waar we aan willen werken. Hier komen de leervragen uit 2024, met de aanpak die we hebben gekozen.

1. Nazorg na de viering, hoe geven we dat vorm?

We zijn dit jaar begonnen om aan het eind van de viering mensen uit te nodigen om in gesprek of gebed te gaan. Daar wordt een enkele keer gebruik van gemaakt, maar minder dan verwacht. Dit blijft een punt van aandacht. We willen dit jaar nadenken over een meer gerichte aanpak, bv. door een ministry-cursus.

2. Hoe houden we kinderen/jongeren vast, hoe kunnen we ze discipelen?

In dit kader hebben we de training Alongsiders gedaan, om meer geestelijke verbinding met jongeren te krijgen.

3. Wat is gemeente-zijn? Hoe ga je om met 'dwalingen' in een pioniersgemeente? Welke functie hebben huisgroepen daarin?

De voorgangers hebben een preken-serie gehouden over gemeente-zijn. In persoonlijke gesprekken is gesproken over de kern van geloven, en in hoe we er mee omgaan als bezoekers uitspraken doen die over de grens gaan. Tot op zekere hoogte kan dit gebeuren in kleiner verband; het is juist een mogelijkheid om te zien wat er leeft bij mensen, en ze ook in een één op één gesprek te kunnen corrigeren.

Bestuur

Ons werk wordt ondersteund door het bestuur van de Stichting Steun Thuis in West. Dit bestuur is verantwoordelijk voor de zakelijke kant van ons werk. Voor de geestelijke dimensie is de kerkenraad van de ICF verantwoordelijk. We zijn dankbaar voor een betrokken bestuur. Per 31 december 2024 bestaat het bestuur uit Henk van Dam (voorzitter), Harry Groenenboom (secretaris), Mark van Kranenburg (penningmeester), Paul van der Hoek (algemeen adjunct) en Bert van Dis (lid).

Er is regelmatig contact met de werkers van Hart voor West. Jaarlijks is er een functioneringsgesprek met de voorganger, die op zijn beurt gesprekken heeft met de werknemers van Hart voor West. Er wordt in 2024 viermaal vergaderd. Bij de **bestuursvergaderingen** is Cees van Breugel als adviseur aanwezig. Eens per jaar schuift Marc de Gooijer aan om verslag te doen van het jeugdwerk. Verder is er een heidag in samenwerking met het bestuur van Thuis in West.

Verder exploiteert het bestuur ook het **gebouw** van Hart voor West. De leden van de leefgemeenschap huren een appartement. Ook Thuis in West en de Chinese gemeente betalen huur, evenals incidentele huurders. Van de huuropbrengsten wordt het gebouw afbetaald en wordt het onderhoud gefinancierd. Op termijn zullen de huuropbrengsten grotendeels ingezet kunnen worden voor het werk in de wijk.

Het bestuur tijdens de heidag onder leiding van een coach

Financiën

De financiën voor ons missionaire werk worden gedragen door een breed palet aan inkomsten. De gemeenschap brengt een jaarlijks toenemend bedrag bij elkaar. Verder is er een achterban van vaste gevers. Ook zijn er bedrijven, fondsen en kerken die ons steunen. We streven er naar dat de gemeenschap zichzelf op termijn kan bedruipen, geholpen door huurinkomsten uit het gebouw.

Onze jaarrekening bestaat uit twee delen. Allereerst is er het deel 'Hart voor West vastgoed' wat gaat over het gebouw waarin we wonen en werken. Verder is er het deel 'Hart voor West missionair' wat gaat over de zendingsgemeente. In dit jaarverslag geven we alleen een samenvatting van het missionaire deel van onze jaarrekening.

INKOMSTEN		
	Begroting	Realisatie
Collecten giften kerken	€ 6.000	€ 6.714
Bijdrage bezoekers Hart voor West	€ 12.000	€ 24.115
<i>waarvan collecten voor derden</i>		€ - 5.846
Eigen bijdrage Hart voor West	€ 10.000	€ -
Crowdfunding / giften achterban	€ 26.000	€ 28.783
Bedrijven netwerk	€ 20.000	€ 25.300
Maatschappij van Welstand	€ 4.000	€ 4.000
Fondsbijdrage Agaton Ergon	€ 8.000	€ 7.500
Overige fondsen	€ 12.000	€ 16.400
Totaal inkomsten	€ 98.000	€ 106.967
UITGAVEN		
	Begroting	Realisatie
Loonkosten vaste krachten	€ 88.000	€ 94.818
Materialen en activiteiten	€ 4.000	€ 2.477
Investering (bijbel, zangbundels etc)	€ 1.000	€ 260
Overige kosten missionair	€ -	€ 1.866
Website Hart voor West	€ 500	€ -
Afdracht aan CGK landelijk	€ 500	€ 500
Capaciteitsopbouw	€ 2.000	€ 1.565
Bestuurskosten	€ 1.000	€ -
Hart-weekend	€ 1.000	€ -
Totaal uitgaven	€ 98.000	€ 101.485
Exploitatiesaldo		€ 5.481
Toevoeging aan continuïteitsreserve		€ 5.481